СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 70. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 26-го березня 1938. No. 70. Jersey City, N. J., Saturday, March 26, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗДОРОВА ДУМКА ПРО ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ

НЮ ЙОРК. — В дискусії, що була передана через радіо, сенатор з Норт Дакоти, Джіралд Най, сказав, що Америка повинна за всяку ціну триматися здалека від европейських подій, щоб не датися знову втягнути у війну, як це було останній раз. Най говорив, що це не є ніякий інтерес Америки пильнувати миру Европи, чи ставати в обороні котрогонебудь покривдженого народу. Америка вже дістала добру научку в минулій війні, в якій вона рятувала покривджені народи, а потім ті народи відмовилися сплачувати позички, затягнені в Америці. Най говорив, що Америка до нині „не може сколектувати коштів колективної обезпеки". Америка повинна триматися здалека від підмінованої Европи. Тим вона зробить велику прислугу загальній цивілізації, бо в наступній війні бодай вона одна збереже здоровий розсудок і не дасться охопити божевіллю.

ПОМІЧ УРЯДУ ВТІКАЧАМ З НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту, Гол, видав заклик до 29 держав, щоб прийшли з поміччю політичним утікачам з Німеччини і в той спосіб зменшили людське терпіння. Ця поміч малаб у першій мірі заключуватися в тому, щоб утікачі з Німеччини дістали дозвіл на побут у даним краю. Можна сподіватися, що вслід за тим Америка сама дасть приклад у тому відношенні.

ПЛЯНУЮТЬ ПОЗИЧКИ БИЗНЕСМЕНАМ.

ВАШИНҐТОН.—Перед відїздом до Ворм Спрінґс на спочинок президент Рузвелт поручив секретарові скарбу приготовити плян позичок для великих і малих бизнесменів, щоб тим оживити рух у їх підприємствах.

ПІДНЕСЛИ ЗАРОБІТНУ ЗАПЛАТУ.

НЮ ЙОРК. — Дирекція Постал Телеґраф енд Кейбл Корпорейшен подала до відома, що на основі останнього підписання контракту з юнією її робітників підвищено 15,000 її робітників заробітну плату. Загальна підвишка виносить 600 тисяч долярів річно.

КЛЮБ ВИЗДОРОВЦІВ З НЕДУГИ ПІСТРЯКА.

НЮ ЙОРК. — Американське товариство для поборювання недуги пістряка (рака) оголосило, що орґанізує спеціяльний клюб, що складатиметься з 25,000 осіб, які колись були хворі на пістряка, а тепер цілковито вилікувалися. В той спосіб згадане товариство хоче дати наочний доказ, що недуга пістряка, коли її лікується завчасу і відповідними способами, може бути вилікувана.

ПОВІДОМЛЕННЯ „СОШЕЛ СЕКЮРИТИ БОРДУ".

НЮ ЙОРК. — Заряд „Сошел Секюріті Борду" подав до відома, що всі робітники, які мають сумнів, чи їх працедавці точно виплачують за них другу половину суспільного обезпечення, можуть звертатись до головної федеральної канцелярії, звідки дістануть точне повідомлення про те, як стоїть справа з їх обезпеченням.

КАНАДА РАХУЄ НА АМЕРИКАНСЬКУ ПОМІЧ.

ОТАВА (Канада). — Канадійський міністер оборони, Мекензі, сказав, що вразі війни Канада рахує на поміч з боку Атлянтійського океану на бритійську фльоту, а з боку Тихого океану — на американську. Та проте Канада рішила збільшити своє зброєння і постановила купити два бойові кораблі від Анґлії.

СВОБОДА ПРЕСИ, АЛЕ ОБМЕЖЕНА.

ЕДМОНТОН (Канада). — Законодатне тіло канадійської провінції Альберти рішило замкнути впродовж нарад цього тіла ґазетного кореспондента Дона Бравна за те, що він про ці наради подавав до ґазети фальшиві відомості.

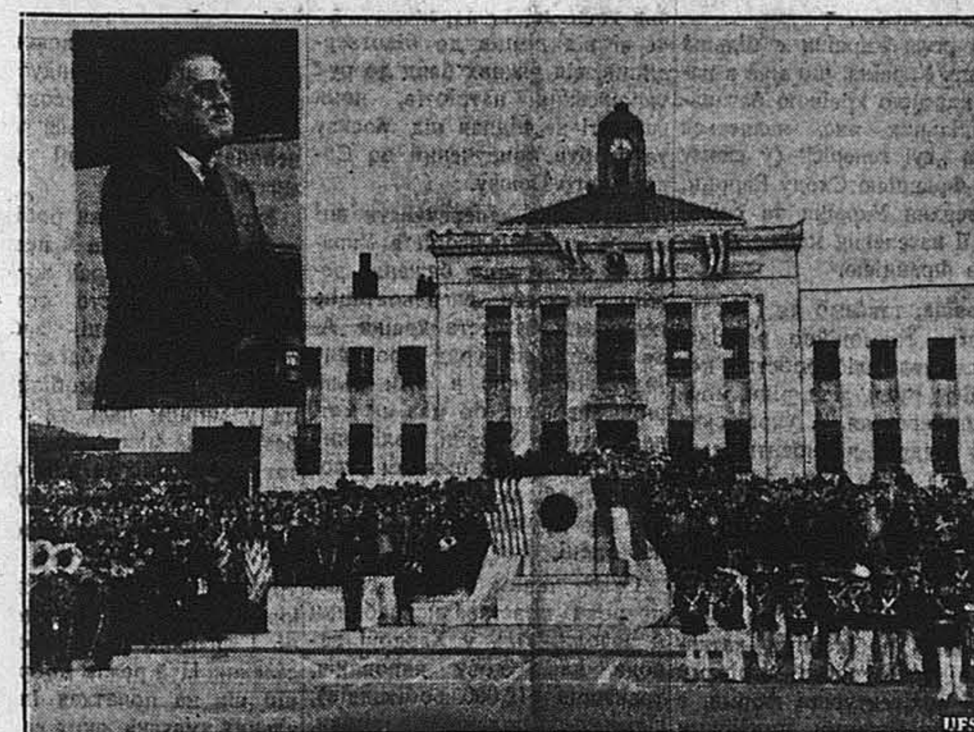
ЗАКОЛОТ У МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СИТІ (Мексико). — Внаслідок конфіскати майна чужинецьких компаній населення Мексика влаштовує патріотичні демонстрації, що мають підкреслити солідарність з урядом. Але рівночасно з тим мексиканська економічна структура починає хитатись. Нафти тепер добувають 50% менше. Безробіття росте, а ціни на харч і інші продукти вже підскочили на 15 до 50%.

ПЛЯНУЮТЬ РІЗЬБАРСЬКУ ВИСТАВУ ПІД ГОЛИМ НЕБОМ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська орґанізація різьбарських мистців повідомила, що незадовго вона влаштує під голим небом у Ню Йорку, на розі 39-тої вулиці і Парк евені, виставу різьбарських творів. Серед експонатів будуть твори славних мистців.

СВІТ В ОБРАЗКАХ



ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ У ҐЕЙНСВИЛІ.

По дорозі на вакації до Ворм Спринґз, У Джорджії, президент задержавсь у Ґейнсвилі, де виголосив до 20,000 слухачів замітну промову про потребу реформи. Він заявив себе ворогом февдалізму, фашизму й комунізму, а потім казав, що демократія вимагає піднесення життєвої стопи робітників, себто піднесення робітничої заплати.

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ УЧАСТИ В СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

Пригадуємо, що загальні збори представників українських національних товариств, церков, братств, сестрицтв, клюбів і т. п. відбудуться в неділю, 27. березня ц. р., в год. 1:30 попол., в Українськім Народнім Домі, 217-19 Е. 6 вул. в Ню Йроку, Н. Й.

ВИРЯТУВАЛИ 105 СТУДЕНТІВ.

105 студентів з Німеччини заблудили підчас сніжної бурі в горах у північній Чехословаччині. Військова чехословацька стежа стрінула припадкого одного з заблуканих німецьких туристів. Завдяки енерґійним розшукам удалось вирятувати інших, зовсім виснажених лещетарів.

СИН МІЛІОНЕРКИ — ВОЛОКИТОЮ.

В околиці Перон у Франції поліція притримала волокиту Альберіка Ріхтера, який мав при собі ледви 10 сантимів. Притриманий рішуче запротестував за обвинувачення його за волокитство, кажучи, що має міліоновий маєток і не потребує просити допомоги. Одначе поліцаї не повірили йому і посадили до арешту. Одначе виявилося, що арештований є сином власниці маєтку і замку в департаменті Есн. Син був огородником на замку. Мати звільнила його з праці і не виплатила ніякої винагороди.

ПРИ ЗАМКНЕНИХ ДВЕРЯХ.

У замісцевому виділі окружного суду у Влоцлавку, варшавського воєвідства, ведеться при замкнених дверях процес проти 14 комуністів, обвинувачених за пропаґанду в війську. На 14 обвинувачених є тільки один християнин, а інші самі жиди.

КНИЖКА ҐІТЛЕРА — КОЖНОМУ МОЛОДОМУ ПОДРУЖЖЮ.

25,000 німецьких міст і громад рішили виконати доручення міністра внутрішніх справ зперед двох років у справі доручування кожному молодому подружжю книжки Ґітлера „Майн Кампф". Тому центральне видавництво націонал-соціялістичної партії мусітиме видати спеціяльний наклад цієї книжки.

ПОДВІЙНЕ ЖИТТЯ СЛУЖНИЦІ.

У Львові засудили на півтора року вязниці Казимиру Лозіньску, яка вкрала у полковника Л., у котрого служила, 180 злотих і біжутерію. У слідстві виявилося, що Лозіньска часто пересиджувала в елеґантних цукорнях і поробила там знайомства з визначними артистами і літератами, представляючися їм як артистка і вчителька музики. Коли полковник виїздив, Лозіньска приймала своїх знайомих у його домі.

ПОНАД 65,000 ПРОЧАН ДО МЕККИ.

Число прочан, що прибули до Мекки, перевищило 65,000. З Яви і Маляйського півострову прийшло 16,000 прочан, з Індії 15,000, з Єгипту 10,000, решта з інших країв Азії й Африки.

ОПІКА НАД ДИТИНОЮ У ФІНЛЯНДІЇ.

Сімдесять відсотків матерей у Фінляндії матимуть відтепер право діставати спеціяльну державну підмогу для своїх дітей. На підставі ухваленого недавно закону держава платитиме річно 450 фінських марок за кожну дитину в родині, якої доходи не переходять 8,000 марок, а в дорожчих місцевостях 10,000 марок річно. Обтяження, яке у звязку з тим держава приняла на себе для добра дітей, дає суму 25 міліонів фінських марок.

ЛИТОВСЬКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Комітет обєднаних литовських організацій з Елизабету, Ню Джерзі, й околиці скликає масове протестаційне віче проти Польщі до „Либерті Гол", 269 — 2-га Ев., в Елизабеті, на неділю, 27. березня.

Комітет запрошує до участи всіх околичних українців.

Промовляти будуть литовські, українські, американські й інші бесідники.

Початок точно в годині 3:30 зполудня.

ДИВНІ ЗВИЧАЇ НА КАВКАЗІ.

Поль Кльодель, поет і дипльомат, подає опис такого дивного звичаю на Кавказі:

Злочинця саджали посеред площі в бочку, виповнену гидкою, смердячою, зібраною з відпадків цілого міста мазюкою. Біля бочки лежала шабля. Кожний прохожий мав право замахнутись і вдарити виновника шаблею по голові. Самомуж злочинцеві, чи пак виновникові не лишалось нічого, як по кожнім замаху пірнути головою у рідку рідину. Іноді виновник мусів нурцювати кількасот разів денно, щоб вирятувати голову.

ЗДЕФРАВДУВАЛИ КІЛЬКАДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ЗЛОТИХ.

У Варшавській Дирекції Державних Лісів викрили грошеві надужиття, що сягають кількадесятьох тисяч злотих. Арештували начальника бюра А. Чарнецкого, касієра А. Врублевского й кількох урядовців.

ЛІТАКИ НА ПРОПАҐАНДУ БЕЗБОЖНИЦТВА.

Центральна рада союзу безбожників у Москві дістала від большевицького уряду шість літаків, які будуть „першою повітряною ескадррою безбожників" у світі. З літаків будуть поширювати безбожники протирелігійну літературу по цілому СССР.

НАСТУП НА УКРАЇНСЬКІ СОКІЛЬСЬКІ ГНІЗДА

ЛЬВІВ. — З усіх сторін доносять про ліквідацію українських руханкових товариств „Сокіл". Найбільший наступ повело тепер тернопільське воєвідство. Воно припинило в останніх часах діяльність трьох сокільських гнізд, а саме в Білому Камені, Соколівці й у Юськовичах. Так подає „Новий Час" (ч. 49).

ПОЛЬСЬКИЙ СОКІЛЬСЬКИЙ ЗДВИГ.

ЛЬВІВ. — Дня 5. червня буде влаштований у Львові великий здвиг польських „Соколуф". Буде маніфестаційний перемарш через середмістя, щоб тим виявити польську силу й показати, що „Львів є польське місто". Як подає „Новий Час" (ч. 54), вшехполяки підюджують поляків до участи у тій протиукраїнській маніфестації тим, що пишуть, що в тім самім часі українці задумали влаштувати „марш на Львів".

ЗА ВШАНУВАННЯ БІЛАСА І ДАНИЛИШИНА.

БЕРЕЖАНИ. — Судитимуть Рудольфа Панькова, Степана Ґнипа і Степана Ґенеґу за приналежність до О.У.Н. і державну зраду. Польський прокуратор опирає своє обвинувачення на тім, що підсудні вивісили були 23. грудня 1937 р. жовто-блакитні прапори з чорною перепаскою й видали заклик до громадян вшанувати роковини смерти бл. п. Біласа і Данилишина.

ЗА НЕСПІВАННЯ ПОЛЬСЬКОГО ГИМНУ.

САМБІР. — Перед польським судом відповідала 10-літня українка Анна Трач, учениця третьої кляси вселюдної школи, обвинувачена за те, що, завізвана вчителькою, щоб разом з іншими дітьми співати польський державний гимн, відмовилася співати і висловилася образливо про Польщу. З уваги на вік обвинуваченої слідство проти неї припинили, а суддя висловив їй тільки догану.

НОВІ ПАМЯТНИКИ.

ПОЛТАВА. — Цього року Полтава збагатиться трьома памятниками, присвяченими письменникам: Короленкові, Іванові Котляревському та Панасові Мирному.

ЗНИКАЮТЬ КОРДОНИ ДУХА.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" (ч. 45) помістив передовицю під повищим заголовком, в якій виказує, що хоч польська влада відокремила спеціяльними кордонами Галичину від Волині, Холмщини, Полісся і Поділля, то, не зважаючи на те, „лише сліпі не бачать, що пробуджуються гори, міцнішає Холмщина, пружніє Волинь і поволі підводиться Полісся, а Поділля щораз глибше думає". А далі читаємо таке: „Із зустрічі з ріжними людьми, з довших чи коротших розмов стає нам щораз ясніше, що ще ніколи не було в нас такого взаємного зацікавлення, чи, ліпше сказати, такого болю і тревоги за долю братів ріжних земель, такого відчування кровного звязку, як сьогодні".

КОНКУРС ХОРІВ.

ЛУЦЬК (Волинь під Польщею). — Дня 15. лютого відбувся концерт-конкурс українських хорів при „Просвітянських Хатах" у повіті. Участь у конкурсі взяли 7 хорів. Разом стали до конкурсу 250 сільських співаків. Конкурсова пісня була „Ой, зза гори камяної", музика М. Леонтовича. На дальшу програму складалася низка українських народніх пісень у ріжних обрібках. Всі виступали в українських народніх строях. Найкраще виходило, коли всі хори співали разом під вправною рукою диригента Колисниченка. Цей конкурс вважають згідно „небуденною культурною імпрезою".

НОВІ ДОКУМЕНТИ ПРО ШЕВЧЕНКА.

КИЇВ. — Музей Т. Г. Шевченка набув цікаві матеріяли про перевіз труни з тілом Шевченка з Петербурга в Україну. Цю труну, як відомо, везли з Петербурга до Москви залізницею, з Москви до Києва кіньми, а з Києва до Канева пароплавом. Маляр Честахівський зробив підчас цієї подорожі низку цікавих етюдів, головним чином ґруп селян, що зустрічали сумний поїзд. Особливо добре вийшла ґрупа селян, що чекала на березі Дніпра прибуття тіла пароплавом.

КОСТЕЛ, ШКОЛА І ЗЕМЛЯ.

КОЛОМИЯ. — Відбувся тут зїзд сільської орґанізації польської урядової партії. Зїзд радив над тим, як закріпити польського духа на українських землях під Польщею. І ухвалив таку резолюцію: „Зібрані вважають костел і польську школу за основи національного життя і вирішують спрямувати всі свої зусилля в напрямі будови костелів і каплиць та творення нових римо-католицьких парохій. Зібрані, вважаючи землю за основний верстат праці польського села, вирішили змагати до безоглядного переходження польської землі в польські руки".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТАРІ Й НОВІ ПОНЯТТЯ УРЯДУ

З нагоди відкриття нових будівель, виставлених у місті Ґейнсвил, в стейті Джорджія, на місце старих будівель, знищених торнадом у 1936-тім році, президент Рузвелт, як начальник федерального уряду, котрий дав на цю відбудову понад міліон долярів, виголосив промову, що знайшла широкий відгук у цілому краю через те, що в ній представник уряду виразно й зовсім свідомо заняв до суспільних справ зовсім інше наставлення, як уряд займав за попередніх президентів.

Президент заговорив про справу матеріяльного стану населення краю. Він ствердив факт, що під цю пору яка третина населення краю зле відживлена, зле одіта й зле мешкає.

Коли цей факт досі підносилося, то ті, котрим велося добре, а з ними уряд, говорили, як біблійний Каїн: „Хіба я сторож брата мого?" Ні заможні люди, ні суспільні діячі, ні уряд не вважали своєю справою журитися тим, що поважне число людей без поживи, без одіння, без даху над головою.

Вони мали навіть на це придуману відповідну теорію, що їх зовсім виправдувала. Вони говорили, що теперішній економічний лад спирається на свобідну конкуренцію (суперництво). У цій конкуренції ті, що мають кращий мозок і вищу справність, перемагають, а дурніші й несправніші пропадають. Це, мовляв, зовсім природнє явище і цим нема що журитися.

Заможним людям, що придержуються таких думок, президент не робить ніякого закиду: ані глупоти, ані нечести. Шукаючи джерела таких думок, президент Рузвелт добачує його в консерватизмі, себто приниманні думок, що колись були добрими, але нині вже ними не є.

Президент каже, що такі думки були добрі в давніших часах, котрі він називає февдальними. Президент не описує докладніше тих часів чи порядків, не подає їх сутніх признак, але зазначує, що февдалізм спирався на спеціяльні привілеї. Значить, лише певна, спеціяльна, упривілейована частина населення мала право до добробуту, освіти й політичних прав.

Президент дав до зрозуміння, що в Злучених Державах, головно в південних стейтах, ще багато осталося з цього февдалізму. Через те, що люди привикли думати февдальними поняттями, себто поняттями спеціяльних привілеїв, вони не бачать нічого злого в тому, що так багато людей, хоч уживають багато найкращих зусиль, не можуть себе виживити, пристойно зодіти й не можуть добре мешкати.

Та проти февдальних понять уже підноситься нове розуміння завдань суспільности, розуміння, котре президент Рузвелт називає демократичним, а котре признає за суспільністю обовязок дивитися за добробутом усього громадянства. Таке громадянство не полишить нікого в краю без помочі, як він упаде жертвою елементарного нещастя, і таке громадянство буде дивитися за тим, щоб робітники мали за свою працю відповідну нагороду, яка давалаб їм засоби для належитого прожитку, мали захорону при праці від випадків і зловжитків влади й мали політичні права в краю.

Жорж Робен.

В УКРАЇНІ

У французькому журналі „Лылюстрасіон" (ч. 4952 з 29 січня ц. р.) появилася стаття **Жоржа Робена** з ілюстраціями **А. Брене** п. з. **„В Україні".** Подаємо її в дослівному перекладі Л. Грабина за **„Українським Тижнем".**

Політично Україна є одна з одинацятьох федераційних республик Совєтського Союзу. В цій федерації вона займає першорядне місце: з одного боку завдяки своїм багатствам, з другого — внаслідок існування в народі вищої цивілізації, що надає Україні фактичну перевагу над майже 180 народами СССР.

Але роля України є більша і краща. Україна, що має з нашою власною країною багацько спільних рис, являється власне „суі ґенеріс" (у свому роді) Францією Сходу Европи.

Поверхня України та скількість її населення майже однакові з Францією.

Україна, таксамо як і Франція, має гармонійно розділені багатства: хліборобство, копальні та руди, ліси, ріки, морське побережжя. А українська земля щедро приносить свої дари: від жита й до винограду і тютюну, від бараболі й до пшениці та буряка, родить усе рясно й у достатку.

На її полях та ланах розкидані веселі та чисті села з чепурненько побіленими хатками, з соломяними стріхами ґарної архітектурної форми, з характеристичними подвірями з садками.

Ніякої риси, нічого спільного з мізерними й брудними московськими селами, де будують навіть „ізби" — землянки на вічну тимчасовість.

А незмірність і простір українських степів приваблює найбільш.

Подібно до міст Франції й українські міста мають своє осібне обличчя. Київ не є подібний до Харкова, як і Одеса не подібна до Херсону або Миколаєва. Який контраст до московських міст, сірих і одноманітних, без обличчя і, здається, без історії!

Таксамо, як французький нарід, і український є привітний та гостинний, веселий, працьовитий, однородний, льояльний та патріотичний. Його минуле є значно багатше, ніж минуле Московії, та його фолькльор ріжноманітніший.

І таксамо, як Франція, наступниця Риму, провадила цивілізацію своїми університетами та монастирями, таксамо й Уккраїна витягла Схід з його темряви та задублости, ширячи письменність, релігію та закликаючи ченців із Греції.

Нарешті остання спільна риса, можливо, найголовніша: впродовж всієї своєї історії Україна була предметом зазіхань своїх сусідів... як і Франція.

Вісімнацять разів по великій війні Київ — її столиця — міняв господарів, переходячи по черзі від німців до білоґвардійців, від ріжних банд до рук українських патріотів, поки нарешті не підпав під Москву та не був прилучений до Совєтського Союзу.

Не можна заперечувати вислідів індустріялізації в Україні як очевидного бажання режиму піднести експльоатацію незмірних багатств країни. Але совєтський уряд провадив індустріялізацію з тим більшою енерґією, бо мав на меті насадити в Україні політичну владу диктатури шляхом утворення робітничого пролетаріяту як противаги селянській небезпеці.

Отже таким чином скрізь потрохи повставали фабрики й заводи. Так, у Харкові заводи на будову паровиків, тракторів (12,000 робітників), сільсько-господарських машин, біциклетов надали місту новий вигляд та збільшили його населення на пів міліона мешканців за час менший, ніж 10 років.

Кульмінаційною точкою совєтських промислових зусиль в Україні є, безперечно, місто Дніпропетровськ, де людський рій, більш як 100,000 душ, юрмиться в ріжного роду заводах, розташованих довкола велитенської греблі на Дніпрі, греблі, що її, до речі, збудували закордонні інжиніри.

Саме в Україні, в Донецькому басейні, повстав так званий „стахановський рух", що його запровадив гірник Стаханів з метою підтягти продукцію, яку методи „ударних" робіт не могли вже інтенсифікувати. Стахановська метода, це просте уподібнення до добре всім відомої тайльорівської системи.

При цьому можна помітити, що за допомогою інфляції грошевих знаків та людського матеріялу першзавсе дбають про швидкість виробництва, не турбуючись особливо ні додержанням загального пляну, ні місцевими потребами. За цього періоду індустріялізації турботи над скількістю переважають над якістю виробництва.

Але — як помітно — ці початкові ухили, в міру набутого гіркого досвіду, уступають місця розсудливості та обережності. Тепер уже ніякої фабрики не можна збудувати в СССР, в тім числі й в Україні, без попередньої згоди самого уряду, що перевірює як своєчасність будови так і особливо фінансовий бік справи.

Якщо й внесено деякий порядок у проблеми індустріялізації в ділянці фінансових мірковань, то лишається ще все непочате в ділянці умовин життя робітників.

Заробітна платня робітників незвичайно низька й недостатня, цілковитий брак житлових помешкань, просто страшний правильник праці, заборона права на страйк, багацько познак справжньої мобілізації, і це у мирним часі, та мізерія, безконечна мізерія, про яку не так давно писали вже стільки закордонних журналістів.

Далі, не меншу проблему для режиму створюють також труднощі в збиранні прибутків із перевтомленого морально і фізично робітничого населення. Цей режим добре знає, що він на початках індустріяльних змагань, яких сама вже неосяжність країни настирливо вимагає.

Колись називали цю частину Росії хлібною коморою Европи. Що року, за кожного врожаю, Одеса, порт України над Чорним морем, була переповнена безліччю пароплавів з ріжних країн, які сюди прибували, щоб навантажити збіжжя, що його споживала ціла Европа, іноді й навіть Злучені Держави Америки.

Сьогодні чарівна Одеса, котру біля 150 років тому з такою любовю розбудували два французи, Шуазель і Лянжерон, виглядає, як мертва. Її порт порожний. Ледви один пароплав пристане в ньому на день. Населення здебільша жидівське, жило колись з торговлі. Сьогодні із десяти чоловіка один живе жебрами. Запілля — ця хлібна комора — село, не дає нічого.

Цеж під гаслом „земля селянам" російська армія покинула окопи в 1918. р. Але цю землю, яку так щедро роздавав ентузіязм революції, відібрав холодний розрахунок політики колективізації.

Всіми засобами селян загнали до колхозів — хліборобських комун. Вони мусіли віддати туди ввесь свій живий та мертвий інвентар в обмін на запис у кредит до реєстру певної скількости робучих днів, із сплатою натурою і то, вразі доброго врожаю, хлібом (за розрахунком держави).

І ті самі селяни, що їх урожайна земля сформувала як власників індивідуалістів, перевернулися в хліборобських пролетарів.

Культурніше розвинений, ніж його сусід москаль, український селянин, так гордий та пишний зо своєї чорної землі, зрозумів і свій занепад і свої втрати. Впевняти, що його працездатність не падає від цього гіркого почуття, це свідчилоб про цілковите нерозуміння умовин селянського стану в цілому світі.

Колишній господар, а тепер звичайнісінький хліборобський наймит, український селянин, затиснутий у вузькі рамці робітничого правильника, частогусто занадто вченого, ограбований, для відомих цілей, державою, що купує від нього збіжжя за низьку ціну, а навпаки, все йому дає у формі хліба по дорогій ціні, маючи, врешті-решт, більше праці з адміністрацією, ніж із самою землею, цей український селянин утратив душу хлібороба, і все задля того, щоб стати холодним колісцятком, яке що хвилини може бути заступлене другим, у велитенській господарській машині, що нею керує Москва.

Коли бачиш, як він віддає цій врожайній землі свої мязи, алеж не душу й серце, мимоволі ставиш собі питання: чи ця колективізація не ховає в собі — на один прегарний раз для її авторів і бюрократів, що так кохаються в містеріях плянування та статистичної еквілібристики — прикрих несподіванок?

Фальш мається так до правди як сон до яви. Я завважав, що після помилок людина наче відсвіжена звертається знову до правди. **(Гете).**

Всюди чигає нещастя, а людина не вгадає, коли починає працю, який буде кінець. **(Солон).**

Не це найважніше великі багатства собі придбати, а на рай собі побожним життям заслужити. **(Сааді).**

ХОРОНІМ ДУШУ МОЛОДІ!

Читаємо, що й у старім краю підносяться голоси за поведення акції, щоб охоронити українську молодь перед моральним упадком, злочинами, які тепер так дуже поширені серед польської молоді. І дораджують зачати ту акцію в першу чергу від того, щоб відтягнути українську молодь від читання такого друкованого слова, яке поширюють вороги нашої нації й спекулянти і яке має характер сензаційно-кримінальний. Довідуємося, що така „література" і „преса" вже наробили великої шкоди нашому громадянству, особливо по наших селах, де те слово попадає в руки таких людей, що не вміють на такі річи критично дивитись, або й ласі на такі „сензації".

Але та хвороба далеко страшніша тут в Америці, ніж там у краю. Особливо, коли брати під увагу молодь, що вийшла з домів іміґрантів. На щастя, кримінальна американська статистика не може „хвалитись" так дуже українськими іменами. На щастя, ще їх там небагато. Але чи це вже звільняє українську іміґрацію і нашу передову молодь від того, щоб над цею справою не застановлятися, щоб за нею не слідити і не бути на сторожі? Маємо перед собою найновіші польські ґазети, які подають новинку одного польського громадянина, що перевів таку страшну „статистику":

„Минулого тижня, переглядаючи американсько-польські ґазети, знайдено в однім дні 49 польських назвищ, 46 хлопців і 3 дівчата, арештованих у ріжних місцевостях за ріжні злочини, почавши від крадіжу аж до вбивства".

Очевидно, що цілком певно склалися на ті злочини ріжні причини. Та як би це не виправдувати, самого факту не можна закрити. Але памятаймо, що та злочинна молодь не живе осібняком. Вона стрічається і з нашою молоддю. В школі, на вулиці, в пулрумах і т. д. Ось тому треба нам добре дбати в першу чергу про те, щоб цю нашу молодь відокремити від таких впливів. Але треба теж усунути те лихо, що пхає і ось ту вище згадану й іншу молодь на шлях злочину. Одним з таких засобів вважаємо чистоту нашого громадянського життя, нашої літератури і нашої преси та змагання зробити наше життя притягальним, милим, цікавим, шляхотним та ідейним. Та щоб так сталося, треба нам дбати про те, щоб друковане слово, себто те, що в нашім житті відграє таку велику ролю, було прикладом такої чистоти і шляхотности. Треба, щоб старше покоління відчувало внутрішню потребу підпирати тільки таке чисте слово, а гидилось усяким іншим, а в першу чергу тим „сензаційним", що підкопує усяку мораль, що дає притулок тим, що сьогодня в бандитський спосіб відбирають безкарно честь людині, а завтра готові їй відібрати гроші, а то й життя.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Нюарк, Н. Дж. — До збірки на концерті яртистів з краю додати: Тов. Тернопільщина $10, Т. Рудий $1.

Небагато праці виконали би люди, колиб думали лише про її наслідки та кінець. **(Лесінг).**

Хлібороби це найпіпші люди: хлібороб удержується в найчеснішій спосіб, найменше схильний до змін і переворотів. **(Като).**

М. Р.

ТАКИ НАЙЛІПШИЙ

(Оповідання)

(6)

— Коли ти зо мною, то все те неначе цілком не було, — тягнув далі. — Мені лиш так, якби в шинку забагато випив. Ти знов коло мене... така гарна і дужа. І я вже не вірю у все те, що мені про тебе і про Максима Ганка набрехала. Не вірю! Чуєш?

Вони поцілувалися. Цілувались так, як то бувало тому три роки.

Нараз Ярема відсунув Дорку від себе і сказав гірко:

— Не поможе! Пропало. Що було, те вже не вернеться. Ганка... велике ледащо. То... недобра душа!

Дорка, що ущасливлена сиділа коло нього, схопилася. Тепер вона знов знала все те, що їй треба було зробити і що була на хвилю призабула, коли Ярема виціловував її. Вона сказала:

— Заки Ганка зрадить тебе, я це зроблю, бо ти мій!

Він сумно похитав головою.

— У вязниці я з тобою не оженюся таксамо, як з Ганкою.

— У вязниці ні, аж як вийдеш з вязниці.

— Дурна дівчино! Як вийду...

Сам не знав, що сказати. Дорка говорила далі:

— Як ти будеш у вязниці, то Ганка не буде ждати на тебе. Я буду ждати. За той час зароблю ще більше, і тоді поберемося. Бо мені байдуже, що ти ходив у ліс. Мені все байдуже, все! Тільки щоби Ганка ні трохи і ніяк не мала права до тебе. Щоби і зрадити тебе не мала права!

На другу днину Дорка пішла до Уграшів. Зайшла до пекарні, де була наймичка і пастух. Вони знали її, отже Дорка про цілу справу ще раз почула від них. Коли постріленого принесли до хати побережника, то показалося, що куля, яку лікар виймив зпід лопатки, має той калібер, що рушниця Максима. Люди знали, що колись пострілений і Максим залицялися до одної дівчини. З того вийшло дуже сильне підозріння, що виновником є Максим, котрий тоді в хаті не був і не має свідків, де саме був.

— Одинока надія побережника в тім, — сказала наймичка — що пострілений очуняє і сам скаже, що то не Максим стріляв до нього.

— Я не велику маю надію, що пострілений буде свідчити. Він готов умерти, заки прийде назад до тями. Погано!

— Чи Ганка в хаті? — спитала Дорка.

— Кудись повіялася, — відповіла наймичка.

— Уграші вдома?

— Обоє вдома. Він сидить насуплений, вона плаче.

— Іди і скажи їм, що я хочу їм сказати щось дуже важне; та так, щоби ніхто цього не чув.

В цій хвилі за дверима пекарні вчула голос Яреми. Двері відчинилися і він увійшов до пекарні. Не глянувши на Дорку, сказав до наймички:

— Перекажи побережникові, що я хочу щось дуже важне сказати йому.

— Чи про його сина? — спитала наймичка.

— Про Максима. Живо!

Ярема червоний був на лиці та виглядав такий рішучий і спокійний, що Дорка погадала собі:

— Нехай, що зробив погане, та він таки найліпший і наймиліший!

Приступила і саказала до нього:

— Вийдім звідси і заждім на дворі.

Він вийшов за нею. Подумавши хвилю, сказав до неї:

— Ти можеш іти до хати. Я сам скажу, що треба. Я вже обміркував. Такий лихий, як ти гадаєш, я не є.

— Яремо! Я нічого не гадаю.

— Не викручуйся. В ночі ти сказала мені. Тепер я тобі скажу щось: Ліпше вязниця і потому ти, як свобода і Ганка!

Їх покликали до світлиці, де був Уграш, його жінка і їх донька. Ярема висповідався перед ними. Викликав нараз: здивування, обурення і радість. І ганили його, і дякували йому, що прояснив справу. Розпочалася приязна балачка. Уграш звернувся до Дорки:

— Все те дуже добре, тільки ти вибий собі його з голови. Ти можеш дістати ліпшого.

— Бувають ще гірші, як він, — відповіла Дорка.

— Він в чужім лісі полював на чужу звірину!

— Його дід був лісничим!

— І спроневірився тобі, — втрутила побережничка. — Не багато хибувало, а був би замордував чоловіка.

— В гарячці такий молодий не знає, що робить. Як зо мною подружиться, то до такого більше не прийде. Тай він відпокутує свій гріх.

— Що я з тобою зроблю? — спитав побережник. — Коли ти вже до такого злочину признався, то годі тебе пустити.

Що зробити з Яремою, побережник вже не потребував журитися, бо надійшов жандарм. Прийшов по Ярему. Коли йому сказали, що Ярема вже сам признався, жандарм сів і став розказувати:

— Пострілений вже очуняв і говорить. До нього привели арештованого Максима. Пострілений сказав, що то якийсь інший стріляв до нього, відповідаючи на його власний стріл. З опису виходило, що то хіба Ярема.

— Добре, що сам признався, заки я прийшов по нього, — додав жандарм. — І це для нього добре, що не він перший стрілив, а тамтой. Ще не був караний. Гадаю, що більше, як рік, не дістане.

Уграш дав свої коні і Ярема поїхав з жандармом. Сідаючи на візок, подав Дорці руку і сказав:

— Я тобі цього ніколи не забуду. І ти за мене не забудь! Будеш на мене ждати?

— Хібаж ти, Яремо, сам не знаєш? **(Кінець).**

ВАЖНІЩІ УХВАЛИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

(Витяг з протоколу річного засідання головного уряду У. Н. Союзу, яке відбулось у днях від 14-го до 18-го березня 1938 р.).

МОРҐЕДЖІ (гіпотеки). Тому, що деякі власники домів не сплачують капіталу від морґеджів У. Н. Союзу, то головний екзекутивний комітет У. Н. Союзу повинен домагатися такої сплати, відповідно до існуючої умови, головно на тих морґеджах, які уділено давніше.

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ. Маючи на увазі, що У. Н. Союз має поважну суму грошей, інвестованих у реальностях, головний уряд висказався за те, щоб, коли трапляється нагода, продавати Союзові реальності, без уваги на те, чи вони приносять тепер більші чи менші зиски. Головний екзекутивний комітет повинен уживати притім свого найкращого розсудку та продавати реальності за готівку, або на „Ленд контракт".

ОБНИЖКА РЕАЛЬНОСТЕЙ. Щоб обнизити інвестиції в деяких реальностях, які не приносять відповідних зисків, рішено, щоб на їх сплату переносити надвишку зароблених відсотків з тих реальностей, на яких відсотки виносять більше як 4 проценти. Отже вся надвишка понад 4 проценти повинна бути перенесена на обнижку інвестицій у згаданих реальностях.

ОРҐАНІЗУВАННЯ ЧЛЕНІВ. Стверджено, що У. Н. Союз має замало орґанізаторів, а тому доручено членам головного уряду, щоб у порозумінні з головним рекордовим секретарем підшукали відповідних орґанізаторів принаймні по більших місцевостях. Головний екзекутивний комітет повинен припоручати головним урядникам, щоб вони відвідували в своїх місцевостях і в околиці такі відділи, які не виказують праці, а також такі відділи, що подають часто до суспензи нераз велике число членів. Зокрема головний рекордовий секретар повинен частіше відвідувати такі відділи.

СУСПЕНЗА ЧЛЕНІВ. Стверджено, що причиною суспензи членів не є сама тільки депресія, чи те, що урядники деяких відділів не докладають належних старань у придержуванні членів, але що важною причиною суспензи є також ця обставина, що по відділах є цілковитий застій, що нема там ніякого життя й активности. Щоб оживити працю по відділах, припоручено головним урядникам творити принаймні по великих центрах Союзові комітети, які влаштовувалиб спільно Союзові Дні, змагання Союзових спортових дружин та взагалі вели місцеву роботу під іменем відділів У. Н. Союзу.

СПОРТ. Припоручено головному екзекутивному комітетові творити спортові дружини з членів У. Н. Союзу й помагати фінансово тим дружинам у міру тих фондів, які означила конвенція. Крім спортової акції треба звернути також увагу і помагати кожній такій акції Союзової молоді (спів, музика, навчання української мови), яка тільки моглаб причинитись до оживлення життя по відділах, а з другої сторони моглаб заохотити вступати в члени У. Н. Союзу й таких, що ще не є зорґанізовані.

СПРАВА ЗЛУКИ У. Н. СОЮЗУ Й ЗГОДИ БРАТСТВ. Головний екзекутивний комітет має поробити всі потрібні кроки, щоби перевести злуку Згоди Братств з У. Н. Союзом уже в короткому часі.

СИРОТИНЕЦЬ. Припоручено головному екзекутивному комітетові приспішити рішення конвенції в тій справі, а саме, порозумітися з сиротинцем сс. василіянок у Філядельфії щодо того, на яких умовах цей сиротинець міг би приймати дітей-сиріт Союзових членів.

СВІТОВА ВИСТАВА В НЮ ЙОРКУ. Головні урядники були тої думки, що участь української іміґрації в світовій виставі в Ню Йорку є конечна. Щоб уможливити цю участь, українська іміґрація мусить зложити відповідну суму грошей. А У. Н. Союз, як завжди так і тепер, коли мова про пропаґанду української справи, прийде також з поміччю. Рішено, що ця поміч може виносити від $1,000 до $3,000, яку то квоту головний екзекутивний комітет в міру потреби є уповажнений виасиґнувати з адміністраційного фонду У. Н. Союзу. Крім цього екзекутивний комітет має звернутись до членства У. Н. Союзу з проханням складати жертви на ціль нашої участи у виставі та присилати ті жертви впрост до У. Н. Союзу, щоб у такий спосіб мати точний перегляд щодо того, скільки зложать члени У. Н. Союзу на згадану ціль.

СТИПЕНДІЇ. Уділено для студіюючої Союзової молоді поміч на суму $1,200; на видання Історії України й Мойсея Франка анґлійською мовою $750; на видання Берестейського миру анґлійською мовою $50; на памятник Володимира Великого в культурнім городі в Клівленді $250; на українську щоденну школу в Шікаґо $25; на сиротинець у Філядельфії й на вищу школу в Стемфорді по $150. Разом уділено на українсько-американські цілі суму $2,575. Крім цього ухвалено призначити на ріжні цілі в Рідному Краю $1,350. Отже загальна сума, уділена з народнього фонду на ріжні цілі, виносить $3,925.

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ. Рішено відбути наступне річне засідання головного уряду У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл. Ухвалюючи цю постанову, головні урядники кермувались тим, що місто Шікаґо, хоч має багато членів, то не мало ще ніколи в себе конвенції У. Н. Союзу, а й не буде мати, коли брати під увагу, що, згідно зо статутом, конвенції мають відбуватись у таких містах, до яких доїзд делеґатів має коштувати орґанізацію якнайменше. Тому треба відбути там принаймні один раз річне засідання головного уряду, щоб у такий спосіб дати місцевим членам кращу нагоду запізнатись зо своєю орґанізацією. У цьому рішенні головний уряд кермувався також арґументами трьох головних урядників з Шікаґа, які представляли, що така постанова причиниться до оживлення Союзової праці в Шікаґо та до зербування більшого числа нових членів.

СПРАВА „СВОБОДИ". Стверджено, що у виконанні конвенційної ухвали щодо відокремлення „Свободи" від У. Н. Союзу головний екзекутивний комітет разом із Союзовим адвокатом подбав про це, щоб зо сторони орґанізації були пороблені всі ті застереження у контрактах, які конвенція мала на увазі. Отже на підставі принятої конвенцією резолюції та її практичним і правним виконанням екзекутивний комітет в імені У. Н. Союзу заключив з Українською Пресовою і Книжковою Корпорацією три окремі умови-контракти, які зобовязують обі сторони від 1-го грудня 1937 року до 1-го липня 1941 року.

Один контракт заключено на друкування, видавання, редаґування і розсилання „Свободи" й „Юкрейніен Віклі", за що У. Н. Союз платитиме корпорації таку суму від членів, яку досі платив адміністрації „Свободи", а саме, кожного місяця $3,595 за „Свободу" і $475 за „Юкрейніен Віклі".

Другий контракт заключено на винайм цій корпорації місця, яке досі займала „Свобода" в будинку У. Н. Союзу, за що корпорація платить У. Н. Союзові суму $9,600 річно, платну по $800 місячно.

Третій контракт заключено на винайм цілої друкарні, себто машин і друкарських приладів, за що корпорація має платити У. Н. Союзові 10 відсотків від обороту всього загального бизнесу корпорації, платних 15-го дня кожного місяця.

Найважніше у приготуванні тих умов і контрактів є те, що імя „Свободи" й „Юкрейніен Віклі" У. Н. Союз навіть не винаняв корпорації. У. Н. Союз дав лише дозвіл корпорації вживати це імя, який то дозвіл У. Н. Союз може колинебудь відкликати, якщо вважатиме це за потрібне.

Окремо від згаданих уже контрактів для добра самої корпорації власники корпорації заключили між собою окрему умову, якою вони назначили М. Мурашка, теперішнього предсідника У. Н. Союзу, опікуном усіх уділів (шерів) корпорації з правом голосування всіми уділами цеї корпорації. Ця умова постановляє теж, що на випадок смерти або уступлення М. Мурашка це право переходить на Г. Германа, теперішнього заступника головного предсідника. Ця умова власників корпорації щодо назначення ними опікунства кінчиться таксамо, як усі інші контракти, з днем 1-го липня 1941 року.

Д. ГАЛИЧИН,
гол. рек. секретар.

З ДНЯ

НАДІЯ НА ЦЕРКВУ.

Недавно один офіцир нюйорської поліції, Джан Ботлер, предложив перед суд свою пять-тисячну судову справу. Впродовж своєї 43-літньої поліційної служби він перевів пять тисяч кримінальних випадків, у яких розвязував і описував точно дані поповнені злочини, а також старався вияснити їх підклад і означити ті духові товчки, що штовхнули людей до злочинного вчинку. З цеї нагоди цей старий поліцай висказав свою опінію про злочини взагалі і подав способи, як з ними боротися.

ЦЕРКВА ЗАБОРОЛОМ ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

На превелике диво цей старий поліцай, замісць говорити, що до боротьби зо злочинами потрібно більше поліції, гострішої зброї, нових арештів і тяжчої кари, сказав, що щоб викорінити злочини, самої поліції замало. Це може зробити церква, виховуючи громадян у дусі глибокої моралі і пошани до закону й авторитету.

„Ні одна нація не може опиратися лише на політичну систему, щоб удержати твердоту моралі. Релігійне виховання є суспільною конечністю. Родинне огнище тратить свою ціпкість з хвилею, як до нього закрадається безбожність", говорив Ботлер.

ПРИЧИНИ ЗЛОЧИНІВ.

Далі говорив Ботлер, що головною причиною злочину є безрелігійне виховання і брак домашньої дисципліни. „Найбільш розбитою дитиною на світі є та, що не зазнала домашньої любови і домашнього тепла". А далі він говорив так:

„Релігія дає ціль у житті. Безцілля є прокляттям наших модерних подруж. Дві молоді особи вибираються з добрим наміром перейти життя разом, але не мають поняття про те, куди вони йдуть, і не мають зрозуміння для життевого призначення. Вони не мають спільної віри, спільного зрозуміння. Фактично подружжя не має для них більшого значіння як лиш фізична або може ментальна приваба".

ЯКІ З ЦЬОГО НАСЛІДКИ?

Далі Ботлер зупиняється над тим, які наслідки бувають з такого подружжя, та які діти виходять з нього. Він каже:

„Молодь, що виходить з такого безцільного родинного огнища, звичайно не узнає контролі родичів. З таких домів звичайно виходить армія моральних покруч, яка виповнює „дансголі", „пулруми", підземні ресторани, в яких оточує їх безнадійно низьке товариство, зложене з дешевого типу приятелів і приятельок. Щоб роздобути гроші на цього роду життя, ця молодь пускається на грабіжі та стає злочинцями".

ЧИ СВІТСЬКІ МАЮТЬ ПРАВО ВТРУЧАТИСЯ ДО ЦЕРКВИ?

Коли говорити про завдання церкви, то нераз трапляються заміти, що „церква сама знає, які її завдання". Почасті це правда; але з другого боку, чи може якась духовна особа закинути Ботлерові, що він, як поліцай, повинен пильнувати поліції, а не ставити домагань до церкви?

Суспільність має право деколи висказати своє побажання на адресу церкви, на адресу своїх духовних провідників. Тим вони не думають втручатися в їхню роботу, тільки хочуть висказати ті річи, які у них болять.

ЦЕРКВА І ГРОМАДСЬКА РОБОТА.

Церква таки є тим моральним чинником, який не лише приготоляє людей до другого, позагробового життя, але також має величезний вплив на тутешнє, дочасне життя: має вплив на суспільний лад і порядок; має вплив на збірне життя, на творення держави. Бо церква, як уже сказав Ботлер, учить людей шанувати закон. Вона не творить світського закону, тільки вчить його шанувати. Коли тої пошани до закону в нації нема, то навіть колиб поставлено біля кожного чоловіка одного поліцая, то ще й тоді злочинність не буде усунена. Бо можливо, що тоді стережений чоловік не поповнить злочину, але той, що його стереже, поповнить. Поліція потребує глибоко морального середовища таксамо, як кожний чоловік. Коли того середовища нема, то поліцаї стають злочинцями.

ЗАКОНИ І „ЗАКОНИ".

Є ріжні закони на світі: є справедливі закони, які можна релігійною термінольогією назвати, що вони „освячені Богом"; а є і несправедливі закони, які можна назвати „діявольськими". Завданням церкви і духовних осіб є робити ріжницю між одними законами і другими. Тому і деяким „князям церкви" не можна говорити, що, наприклад, українці повинні бути добрими і слухняними польськими громадянами, навіть тоді, коли Польща нас давить, бо, мовляв, всяка влада походить від Бога. Закони всіх ворогів укранїнського народу, якими вони хочуть знищити наш нарід, є несправедливі; вони не є освячені Богом; вони походять від сатани, тож обовязком церкви з тими законами боротися.

УЧАСТЬ ДУХОВЕНСТВА В ГРОМАДЯНСЬКІЙ РОБОТІ.

Також деякі наші князі церкви не повинні відтягати священиків від громадянської роботи, як це робить єп. Хомишин уРіднім Краю. Бо як тоді священики могтимуть виконувати свою релігійну місію, коли вони не будуть безпосередньо працювати з загалом, як не будуть цьому загалові розвязувати тисячі ріжних суспільних питань, насвітлюючи їх не тільки з релігійного боку, але даючи їм також розвязку, корисну з національного боку?

Ми бачимо, що американські священики розвязують своїм вірним тисячі ріжних справ: з ділянок щоденного життя, з економіки, політики, науки, мистецтва і т. д. В американських церквах можна почути погляд церкви на зброєння і мілітаризм, про пацифізм, безробіття, боротьбу капіталу з працею і т. п. Вони не замикаються тільки біля престола й не скупчують своєї науки виключно на притчах і на святому письмі. Ні. Вони вживають святого письма як основи до розвязки найріжніших суспільних проблєм.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КОГОЗ, Н. Й.

Свято Ольги Басараб.

В неділю, 13. лютого ц. р., заходом Союзу Українок в Когоз відбулося свято в річницю смерти Ольги з Левицьких Басараб. Свято розпочалося панахидою по покійній, яку відправив зараз по Службі Божій о. М. Лисяк.

Вечором в Українській Салі відбувся святочний концерт. Хор під проводом Степана Ціміхуда відспівав американський гимн, після чого пані Віра Лисяк відкрила свято промовою. Бесідниця завізвала присутніх віддати покійній Ользі Басарабовій честь через повстання з місць.

Далі йшли деклямації: Еви Ковтко, Дори Филяк, Марії Гавран, Степана Ґреґора, Рузі Коник, Степанії Бачинської, Наталки Недільської, Анни Ґели, Теклі Постоловської, Марії Кушнір і пятьлітньої Марії Недільської. Місцевий хор співав дуже гарно пісні „Широкий луг", „Гуляли", „Боже великий, єдиний". Хор малих дітей співав: „Соколи, соколи", „Козак відїжджає", „Засвистали козаченьки". Реферат українською й анґлійською мовою виголосила пані Ольга Коник.

Соля співали маленька дівчина Марія Гавран і панна Ева Мазуля. Їх спів був дуже гарний і його нагороджено рясними оплесками.

Отець Лисяк завізвав присутніх до збірки. Збіркою занялися: Ева Сташко, Анна Дзямба, Ольга Недільська і Меланія Дерлиця. Треба також згадати, що підчас перерви гарно приграввала орхесрта під проводом Степана Постоловського.

Зложили по $1: о. М. Лисяк, Й Білінський, пані Білінська, М. Сторожинський, Жмуд, Текля Мазурик, М. Галашин, В. Люблинецький, Й. Дзямба, В. Сташко, Ева Сташко, П. Гавришенко, Марія Кушнір, Ф. Шаршонович, Т. Ґрацонь, І. Ядлош, П. Дзямба, Малас; по 50 ц.: Анна Корінь, Т. Маліґловка, М. Дерлиця, В. Коник, І. Коба, Г. Бабяк, Н. Назарко, Текля Постоловська, П. Ґураш, Юлія Депутат, Марія Шершонович; решта дрібними датками. Вислано через Обєднання $35 з призначенням $20 на визвольну боротьбу і $15 на політичних вязнів. Комітет Союзу Українок дякує всім жертводавцям і виконавцям програми.

Комітет.

ЗРІКАЄТЬСЯ ГАРЕМУ ДЛЯ ГАРНОЇ НАДІ.

У прегарній швайцарській місцевості Сен Моріц султан Язи допоміг молоденькій російській еміґрантці Наді Власовій вилізти з снігу, де вона застрягла з лещетами. Темпераментний султан залюбився в гарній Наді і по трьох днях зголосився до її матери з проханням видати за нього доньку замуж. Одначе мама відмовила султанові і негайно виїхала з донькою до Міляна. Але султан не дав за програну і звернувся до голяндського уряду з проханням дозволити йому на подружжя з Надею. Королева Вільгельміна відмовила, бо Надя булаб 13-тою з черги жінкою султана. Тоді султан загрозив, що зречеться престолу, якщо голяндський уряд відмовить йому дозволу на подружжя. Одночасно султан заявив, що розжене гарем, щоб лише Надя вийшла за нього замуж. Залюблена панна жде тепер з нетерпеливістю на рішення королевої Вільгельміни.

Клонячи голову перед вищою волею Божого Провидінія, яке несподіваною траґічною смертю

бл. п. МАРІЇ ШТОГРИН

нашої жени, згл. матері,

зіслало невисказаний жаль і смуток на нашу родину, із щирого серця дякуємо усім приятелям і знакомим, які сердечними словами потіхи й розради старалися облекшити переживані нами тяжкі хвилі.

Дякуємо всім дуже численним учасникам на похороні бл. п. Марії, дякуємо тим приятелям, що цвітами і вінками виказали свою любов для Покійної, дякуємо усім що всякими доказами симпатії і співчуття віддали Покійній послідню прислугу.

Спеціяльно дякуємо пароховиі нюарської церкви, о. Даниловичеви, за виголошену трогаючу сумну прощальну мову в церкві, а п. вчителеви Т. Каськовому за похоронні співи.

Муж: ІВАН ШТОГРИН
Сини: ВОЛОДИМИР і СТЕПАН

ЯК МИ ПОМАҐАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Український Дім у Капустистинецькім Лісі.

На Український Дім у Капустинецькім Лісі, пов. Збараж, на листу ч. 2. зложили: Е. Захарчук $6.75; Анна Захарчук $6.50; по $1: І. Демчук, О. Ревюк, Г. Аґрес, Григорій Аґрес, П. Славута, О. Кирик, А. Іщук, Б. Залевський, В. Витвицький, В. Батюк, В. Бойко, А. Фесолович, М. Крук: по 50 ц.: І. Городецький, д-р Л. Мишуга, Д. Галичин, Я. Кравчук, В. Комендант, Г. Стефанишин, С. Суходольський, Н. Н., В. Дзюрбанський, Г. Ріґа, А. Д., П. Ганчарик, І. Шоробура, Ю. Кафтан, І. Яремчук, А. Бернат, К. Присяжнюк; по 25 ц.: К. Баляс, Й. Федишин, Й. Янусь, А. Васильців, П. Ганчарик, Н. Кушла, П. Литвин, Н. Ґайда, В. Думяк, С. Шіпка, І. Бурий, І. Ґілета, Д. Мотюк, В. Брилинський, Й. Серетин, А. Чудакевич, М. Слободян, Н. Ґайда, В. Кифарик, М. Голубович, М. Кольба. — Разом $40.

Е. Захарчук.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Коляда 7-го відділу УЧХ ОДВУ.

Колядували: Анна Дзят, Варвара Глистяк, Олена Сенцьо, Катерина Ябчанка; по $1 зложили:, Вар. Глистяк, Анна Дзят, Ева Копій, Марія Вовк, Марія Пішко, Анна Шпирка, Ева Гаврилич, о. Е. Писар, В. Гонтарський, М. Селеман, А. Мельник, М. Тимчишин, І. Козира, О. Семашко; по 50 ц.: Ю. Богачук, Марія Олеаняк, В. Біндас, Кат. Ябчанка, Анна Ковальчук, М. Сенцьо, Марія Рудик, Анна Піх, Й. Керелейза, М. Карбович, Й. Долинський, П. Явин, пані Земантик; по 25 ц.: Марія Мазур, Й. Трояновський. — Разом $21. Гроші вислано до центральної управи ОДВУ.

Марія Вовк, секретарка.

Погані часи.

— Знаєте, пане Ціпкін, у мене був учора коморник.

— І багато зайняв?

— Зайняв мені годину часу, бо решту то я вже давно переписав на жінку.

У НІЧКУ ВЕСНЯНУ

У нічку весняну, погідну, зоряну
В садочку вишневім, у ріднім селі,
В обіймах взаємних любились, кохались,
Пестились їх двоє, мов діти малі.

У вечір, при сяйві зірок мерехтячих,
Кохання і мрії — природи закон.
Хвилючі груди, жевріючі уста,
Неначе чарівний, скріпляючий сон.

У мріях кохання ростуть ідеали,
Шляхотні серця подивляють красу.
Веселість і щастя лише процвитають
І щиро витають чарівну весну.

А. Г.

Дається до відома всім делеґатам Українського Народного Дому в Нюарку, Н. Дж., щоб зійшлися до Клюбу, 90 West St.
В НЕДІЛЮ, 27. БЕРЕЗНЯ,
в годині 1. сполудня, щоб разом виїхати на ЗАСІДАННЯ до Ню Йорку в справі світової вистави.
ЗА КОМІТЕТ У. Н. ДОМУ:
70 Мих. Андрушко.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

AKRON "UKES" WIN MIDWESTERN TOURNAMENT

A fighting scrappy Akron quintet took a 33-26 thriller from a fast Rosford, five to win the coveted Midwestern State Basketball Championship! The tournament was held in the St. Augustine gymnasium March 12 and 13 under the auspicies of the Y.U.N. Branches of Chicago. Mr. Nicholas Nykolyshyn, Vice-President of the Chicago U.N.A. Executive Committee presented the trophy (donated by the Ukrainian National Association) to V. Pulk, manager of the Akron team. The spearheds of the Akron attack were D. Hart, L. Lesniak and J. Deak. Andy Kornowa proved himself the mainstay of the Rosford five, turning in a brilliant game and netting 12 points.

In reaching the finals the Akron quintet defeated the Elmwood and Hanson Park Illinois Y.U.N. Branch 10 82-22 and the following day drew a bye. The Rossford five trounced the Ukes Citizen Club from Bridgeport, Ill., 60-21 and defeated the strong Windsor quintet representing the Canadian Ukrainian Youth Association 43-40 in an overtime battle.

The other tournament score was the defeat of the Chicago Y.U.N. Br. 9 aggregation by a fast Windsor five 54-39.

● ● ●

MUSHBALL LEAGUE IN WESTERN PENNSYLVANIA

Ukrainian youth of Pittsburgh, Pa. and vicinity have formed a Mushball League. Any Ukrainian youth club Mushball Team of Western Pennsylvania, interested in joining this league, may have a representative attend a meeting to be held on March 15th at the Ukrainian Hall, Ella and Munson Sts., McKees Rocks, Pa., or if impossible to attend, write to Stephen Mykita, 904 Chartiers St., Carnegie, Pa., for full details and information.

●

ST. VLADIMIR'S VICTORIES

The St. Vladimir Ukrainian Club of 14th St. and First Avenue have organized a basketball team which has played three games thus far, and have emerged victorious in each of them. They've defeated such teams as the Brameruks 43-30, N. Y. Ukrainians 54-40, and the N. Y. Tridents to the tune of 30-15.

Any teams wishing to play this plucky team, and who have their own court, as the Vladimirs have no court of their own court, as the no court of their own, please write to William B. Demchuk 211 East 15th St., N. Y. C. New Jersey games are also accepted.

JULIE HALYCHYN.

●

EAGLES TRIUMPH IN WEIGHTLIFTING CONTEST

In the March, 1938 issue of the "Strength and Health" magazine appeared an article concerning the Ukrainian-American Eagles of New York City. Briefly, the article states that the Eagles outclassed the Pelham A. C. in a weightlifting contest held at Still's Gym on January 7th, 1938. J. Polovich, J. Stanley, P. Kazo, W. Peske and Bill Panzen, all Eagle men, lifted a total of 2,965 pounds in the "press," "snatch" and "clean jerk." Bill Panzen, the captain and organizer of the U.A.E., lifted a total of 620 pounds, thus outclassing not only his team mates but his opponents as well. The Pelham A. C. lifted a total of 2,885 pounds. Bill Panzen recently defeated Charlie Zabo in a wrestling bout before some 1,500 spectators at the Palace Arena. Panzen won the bout when he secured a toe hold on Zabo that the latter could not break after a full five-minute struggle. Zabo signaled the referee that he had had enough, thus forfeiting the bout to to Panzed.

THEODORE LUTWINIAK.

● ● ●

NORTHAMPTON STOPS U.C.C.

In an exciting hard-fought game the "Northampton Ukrainians" dethroned the previously unbeaten "Ukrainian Cultural Centre" boys from Philly in an extra-period game, 37-35, played in Northampton, Sunday, March 6.

At half time the victors led, 17-16, and at the end of the regulation game both were deadlocked at 31. Frantic shrieks and vociferous cheers followed each shot for the basket. An unusually large gathering of young and old Ukrainians came to watch the first Ukrainian basketball team ever to invade town. After this brotherly game, a buffet was given in the Ukrainian Orthodox Church Hall, interspersed with dancing. A return game will be played in Philly March 27th.

A. Y.

● ● ●

EAGLES BEAT YONKERS

The Ukrainian-American Eagles' New York City basketball team recently defeated Yonkers' Ukrainian team by a score of 45 to 26 High scorers for the Eagles were respectively. Obejzyn of the Yonkers team scored 10 points, while Korasko scored 6.

T. L.

●

PITT TEAM WANTS GAMES

The South Side Ukrainians of Pittsburgh would like to travel to play any light first class Ukrainian basket ball team within a 300 miles radius of Pittsburgh. It will have to be a week-end game. Write to **P. Davis**, Ukrainian Social Club of South Side, 109 So. 7th St., Pittsburgh, Pa.

●

ENJOY UKRAINIAN DISHES

The women of the International Institute of Bridgeport, Conn. recently enjoyed a luncheon made up of Ukrainian dishes prepared by Ukrainian women. Mrs. Demetri Charnoski was in charge of cooking the dinner with Mrs. Sabina Laliotis who prepared applestrudel for dessert.

The guests enjoyed the borsch, stuffed cabbage and are looking forward to another Ukrainian meal.

The women of the International Institute have had a cooking class with dishes taken from all nationalities and in this class, Ukrainian meals have been cooked. Veal paprikas were featured at one lesson.

Мученик.

Чоловік вернувся додому по пятій годині рано, зовсім пяний.

Жінка каже до нього: — Як тобі не стидно так пізно вертатися до дому! Через тебе я навіть ока не прижмурила всеньку ніч!...

— А чи ти гадаєш, що я прижмурив? — дивується чоловік.

——о——

Добра відповідь.

Катехит: „Петрусю, скажи мені, що було після потопу?"

Петрусь (думає довший час): „Болото, прошу отця".

ІВАН С. МОРЦАН
ВІДКРИВАЄ НОВЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ В РОЧЕСТЕРІ.

Іван С. Морцан, добре відомий рочестерець, відкрив нове модерне похоронне заведення в Рочестері, в домі під ч. 720 Гудсон Евеню, зараз коло дому пожарної сторожі, то є в найкращій частині міста й найбільше догідній, коли брати під увагу віддалення від церкви.

Гр. Морцан родився в Болтиморі, в стейті Мериленд, але жив у Рочестері від багатьох років. Він жив теж зо своїми родичами від 1922-го до 1928-го року в Литві, де віддавався студіям, котрі потім продовжував у рочестерськім університеті. Він відвідав теж ріжні частини України, коли був в Европії 1935-го року. Він говорить кількома мовами і розуміє між іншим і по українськи.

Гр. Морцан ходив пять літ на медичний факультет у Рочестері, але через перепрацювання почав недужати й мусів покинути науку. Тоді він рішився перейти до іншої професії, очевидно використовуючи притому своє знання, набуте на медичних студіях.

Він скоро перейшов удало екзамени перед нюйорським стейтовим департаментом здоровля й 15-го травня 1934-го року дістав стейтовий дозвіл (лайсенс) на похоронного директора й бальсаматора.

Гр. Іван Морцан є добре відомий зо свого членства в preріжних місцевих організаціях, як: Лицарі Колюмба, Колюмбійський Клюб; Товариство Св. Имення; й інші. Він є від трьох літ президентом загальної крайової організації „Литовсько-Американський Союз Студентів і Професіоналістів". Є діяльним членом багатьох інших організацій, громадянських, політичних, релігійних і інших. Є теж членом української парохії св. Йосафата в Рочестері.

Гр. Іван Морцан має широкий досвід у справах своєї професії, а притому відзначається чемністю й приязністю. Тому й не диво, що його бизнес широко відомий в околиці та що йому заповідають гарну будучність.

Гр. Морцан широко відомий серед українців у Рочестері й околиці як справний і услужливий професіональний похоронник і бальсаматор, притому чемний і умірковний у цінах. Рочестерські українці люблять удаватися до нього в годині смутку.





Жіноча льогіка.

— Коханий!... Мудрий завжди дурному уступає... Уступи тепер мені і купи цю гарну сукню.





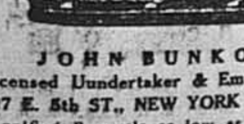
Шукають Праці

Бизнесові Нагоди









ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(116)



Джейн стояла на місці і не хотіла рушатися. Вона не знала, звідки походить цей шелест, який почула, як лищ опинилася в ямі. Вона навіть не знала, чи цей шелест походить від якоїсь людини, чи від звіра. Та поволі її очи почали привикати до темноти. Нагло вона почула голос, що був їй дуже знайомий. Так, вона пізнала: це був голос Анети.

„Ането, і ти тут?" — закричала Джейн, кидаючись до неї. „Так, пані Джейн", відповіла Анета її, кидаючись на груди Джейн, почала ридати. Крізь сльози вона розказувала, як її схопив кавуру. Та притім вона не вміла вияснити свого пасивного поведення. „Я розумію", скаказала Джейн, „це була гіпнотична сила, якій і я не могла опертись".

На хвилю обі жінки замовкли у взаємних обіймах. По хвилі такої мовчанки Джейн запиталась: „Чи вони знущалися над тобою?" „Ні", відповіла Анета. „Все це пройшло так спокійно, що я сама добре не памятаю. Але я лише знаю, що коли вони вкинули мене сюди, то тоді я страшенно налякалась. Не знати, що вони з нами зроблять?" — питалася вона.

А коли на це питання Джейн не знаходила відповіди, Анета додала: „Ах, якби тільки пан Браун знав, де ми є". Згадавши імя свого милого, дівчина почала знову плакати. „Ах, пані", говорила вона, „щоб ви знали, як я його покохала. Він любить мене також. Ми могли бути щасливі. Але тепер усе пропало. Вони вбють мене". Дівчина хлипала, а Джейн не знала, як її потішити.